

Előfizetési díj:

Vidékre, postán:
vagyhelyben, házhoz hordva:
Negyedévre . . . 1 frt. 50 kr.
Félévre . . . 3 " —
Egész évre . . . 5 " —
Megjelenik e lap hetenként
egyszer, Szombaton.Előfizetési pénzek el-
fogadtnak Gallia Fülöp
könyvkereskedésében Kec-
skeméten.

KECSKEMÉTI LAPOK.

Ismeretterjesztő hetil.

Hirdetési díjak:

5 hasábos petit sor, egyszeri
hirdetésnél 5 kr.; — többszöri
vagy terjedelmes hirdetések-
nél árleengedés adatik.A nyilttérben való közle-
mény 3 hasábos soráért 10 kr.
számíttatik.Hirdetések elfogadtnak Gal-
lia Fülöp könyvkereskedésében
Kecskeméten. — Hirdetések ezen-
kívül fogadtnak még M. Zeisler
hirdetési irodájában. (Pest, Király-
útcza 60. sz.)

Egy tekintet társulatainkra.

(Folytatás.)

Az iparegyesület, mint szaktestület, ha célját szem elől nem téveszti, s eljárásában óvatos és eszélyes lesz: szép jövővel bírand.

Keletkezése óta feltűnő tevékenységet tanúsított, működése első éveiben leginkább a segélyt igénylő iparosok észszerű segélyezése levén feladata, e feladatot híven teljesítette, később, csatlakozásban a casinoi egyesülettel, igen szép sikerű gyümölcs tálaltot rendezett. Közlebb az esetre, ha a város kebelében az ipar érdekében reál- és ipar-iskola fogna felállítani: az intézet felállításához részről ezer forinttal leendő hozzájárulását kötelezőleg nyilvánította. — S ez oly tény, mely által az ipar-egyesület mind életrealitáságát, mind azt, hogy a korszellemmel haladni kíván, hogy hivatását nemesak szóval emlegeti, de hatáskörében cselekedni, és áldozni is tud — dicséretesen igazolta.

Az ipar-egyesület irányában Katona Zsigmond elnöknek rendkívüli érdemei vannak. Azt a tevékenységet, — azt az eszélyességet, a melyet e társulat vezetésénél s intézkedéseivel realizálásánál eddig tanúsított, — lehetetlen elismeréssel föl nem említeni. És én meg vagyok győződve: hogy városunk kebelében, a hol még annyi különböző vallásfelekezetiesség, annyi különvált

politikai pártállás mellett a széthúzásra, dissolutióra elegendő elem, sajnálatosan felhasználható anyag található, — kellő eszélyesség és óvatosság, tapintatos mérséklet, kölesönös méltányosság és eszes tevékenység kíséretében, a tervezett ipartörvény életbeléptével, az ipar és társulás terén az egyesületnek még nagyobb hatásköre és jövődjöje lesz.

Két-három évvel azelőtt a mi népességünk is, egyesek irányadása és vezérlete mellett, külön politikai pártokra szakadván, szerintök kimaradhatlanná vált, hogy azonnal politikai klubbról is gondoskodva legyen.

Igy alakult először a democratá-kör. A hasonnevű és irányú körök országszerte beszűntetvén, lett belőle a cég és név megváltoztatásával „Nép-kör“, az ellenzékiek részére.

Természetesen és szükségképen keletkezett utána az „Olvasó-kör“, az eszélyes szabadelvűség, a deákpárt érdekében.

Czikkiró egyidő óta, jelen helyzetében szülővárosától távol levén, ezen utóbb említett egyesület működéseit csak mások által, inkább e szerény lapok időnkénti értesítéseiből, nem közvetlen tapasztalat után ismeri. S így azoknak ismertetésébe, és hatáskörük jellemzésébe nem is avatkozhatik. Amnyit tud, hogy ez egyesület, létezésük ideje óta, kitűzött feladatuknak többé kevésbé megfelelni törekedvén, időnkint, együttlétre,

társalgás és mulatságra, s talán eszmecserére is alkalmas ünnepélyekről és olykor különemű felolvasásokról is gondoskodni szoknak; örömmel constátálja, hogy a mire néptünknek leginkább szüksége van, — a gazdasági érdekekről, társas szükségünk fejlesztéséről, a derék Szabó Vincze jogtanár által az olvasó-kör kebelében, többszörösen felette közhasznú felolvasás lett eszközölve.

Annyit általánosságban, minden politikai klub irányában bátran nyilváníthatunk, hogy az ily vidéki egyesületek, ha mindig, mindenütt és mindenben csak országos párt-politikat folytatnak, magokat és teendőiket a községi és társas ügyektől elkülönítik, első sorban nem a községi ügyei, nem a községi társas szükségéi érdeklik őket, hanem mintha mindig mozgalmas pártválasztások volnának, — csak is, többé kevésbé elfogult s saját politikai párteszméik, érzéseik és óhajtaik túralma alatt, örökké ugyanazon egy körben mozognak: úgy sem a tér tekintetében, a melyet elfoglalnak, sem közhasznúság tekintetében, a melyet így elérhetnek — szemben az országos és községi közügyekkel — nem nagy dicsőséget fognak aratni, holott ellenkezőleg, ha specialis politikai érzéseiket és teendőiket tisztán az alkotmányos választási alkalmakra tartják, de máskor mindig, mindenütt és mindenben rendesen a községi és társaséleti reformokkal foglalkoznak; ha tagjaik egyé-

T Á R C Z A.

Bánffy Dénes halála.

Ballada.

Erdélyország fejedelme
Apafy Mihálynak
Hozza a hírt lovas hajdú:
„Ellened sirt ásnak;
Bánffy Dénes a nagy kényúr
Koronára vágyik,
Azért jobb lesz elpusztítani
Őket mind egy lábíg.“

Megborzadva olvassa ezt
Erdély fejedelme,
Gondolkozik, hogy vajjon most
Tenni mit jobb lenne;
De fejével semmire se
Megy ez egyszer mostan
„Hívjátok hát be Telekyt
Hozzám még e nyomban!“ . . .

„Fejedelem! Istenemre
Ez veszélyes játék,
Jó lenne ha a dolognak
Most nyomára járnék;
Hatalmas is, népszerű is
Ez a Bánffy Dénes,
Felesége tanácsára
Ő mindenre képes.“

Meg is írják a parancsot,
Nagy pecsét van rajta,
— Hogy lakoljon az áruló
S minden ilyen fajta. —

Rögtön küldik a parancsot:
Jobb ha még ma vége
Tudja Isten, hogy holnapig
Még mi baj nem érne.

Örül vigan most Teleky
„Csak ki fogtam végre!
Ő akart, és most én viszem
Ő kelmét a jégre.“
Csáky Lászlótól üzeni:
Végezenek véle,
Még a hajnal a szekerét
Feltolná az égre.

Fejedelem asszony mind ezt
Hogy meg tudta volna,
Rohan a fejedelemhez
Lebeszélni róla:
„Uram, férjem mit miveltél
Ártatlannak vére
Bosszúért kiált fel majdan
Fel a magas égre!“

Ne higgy, ne higgy Telekynek
Ellensége néki
Azért most az ártatlannak
Vérontását kéri“ . . .
Igy esdekel férje előtt
Bornemisza Anna
Ily lelkes nő kérésére
Pardont, mért ne adna!

Meg is írja a levelet,
S viszi már a szolgálta
Száz arany jutalmat ígér
Csak beérje nyomba.
Repül a ló, versenyt fut a
Bujdokoló széllel,

Be is érte; a dobogót
Előtte vevék fel . . .

Nvugszik szépen Bánffy Dénes
Ha neje ölében,
Örködik felette az ég:
Egy pár ég színű szem.
És elmerül a kékjébe,
Szíve gerjedelme
É tekintet, e nézésben
Mind ki van fejezve.

Pedig hogy ha sejdítené
Azt a szörnyű véget,
Melyet a kajánság készít
M megbukása végett! . . .
. . . Cseng a harang, vi a bagoly,
Csapkodja a zápor
Az ablakot, melyen által
Villámfény világol . . .

„Fel innen a tétlenségből
Kevély Bánffy Dénes!
Itt a parancs, hogy veled mé,
Ma a bakó végez;
Szép nő szeme és mosolya
Most meg nem ment téged,
Készítsd lelked a halálra
Ugy is van sok vétked!“

Jó nője hogy meghallotta,
Mint a gyenge nádszál,
Melyen a bús fergetegnek
Vad haragja át száll:
Ugy török le, és a mig tart
A nő ájulása,
Bánffy holttetemére sűt
A hajnal sugára.

nenként és egészben egymásnak s más társulatoknak érzései, eszméi és jóakarató törekvései kölcsönös méltatására, s a közérdekben támogatására lesznek megszokva; ha kiesiben és nagyban mindegyik előtt nem a specialis pártezel, de az ország és község mindenek fölötti java lesz a legfőbb cél: úgy az ily egyetek létezése és működése is áldásossá válhatik.

A mi jóakarató kecskeméti városi népességünk, már a természettől annyi józan értelmet, oly sokoldalú ügyességet és tevékenységet öröklött: hogy eszélyesen és nemes irányban vezetve, a megváltozott országos helyzetben, s kedvezőbb évek hozzájárulással, mind az anyagi, mind a szellemi téren rövid idő alatt érezhető, közhasznú eredményeket képes lesz felmutatni. Míg ellenkezőleg, ha tisztán pártezelokkal és törekvésekkel fogna saturáltatni: a lefolyandó idők, hullámzást és némi változást jelezhetnek; hanem jótékonyan messze kiható eredményeket a községi és társaséleti téren nem fognak teremthetni.

(Folytatjuk.)

Igénytelen nézetek a nők érdekében.

Sokan irtak, sokat olvastunk már a nőkről; költők, bölcsészek és tudósok gondolkodtak rólok, — nyilvános és magán intézeteket állítottak fel nevelésük végett; de sorsuk hazánkban ez által még nem javult s a nevelés tárgya — bár a közönség legnagyobb része előtt már is unalmassá vált, — nemesak kimerítve nincs, sőt, hogy a czélt idővel megközelíthessük: kell, hogy ezt folytonosan tárgyaljuk, vele foglalkozzunk; eszmecsere mindig méltó tárgy bárkinek, és a ki e komoly tárggyal örömet foglalkozik, legyen az bár a legnagyobb szónok, vagy a szerény körben élő nő, mindig helyesen eszelepszik, ha gondolatait a gyermek-nevelésről másokkal is közli: — a csepp vízből tenger lesz; a porszeméből sziget képződik, melyen ké-

sőbb állam alakulhat; — ki tudja, egy elejtett igénytelen szó nem idézhet-e, egyes esetekben legalább, átgondolt czélszerű eljárást elő.

Ilyen gondolatok foglalkoztattak épen, a midőn egy ismerősöm, — egy idős leány — nyitott szobámba.

A beesett arczú, megtört szemű halvány leány büszke magyar nemes család ivadéka, 14—16 éves korában árván maradt; szülői látszólag szép vagyonnal bírtak, de haláluk után az árvák ama keserű csalódásra ébredtek, hogy a szépnek látszó vagyont csaknem kétszeresen haladja túl a rá halmozott adósság; ekkor egy rokona fogadta magához, ott tengődött, szinte leány testvérel néhány évig, a kegyelem kenyéren; azután egy alföldi városba jöttek lakni, hogy ott majd varrással keresik meg kenyerüket. — A nemes kisasszonyok szülővárosukban szégyenltek pénzért dolgozni!

És itt mi lett az eredmény?! A legnagyobb erőmegfeszítéssel tudták csak szobácskájuk lakbérét és száraz kenyerüket megkeresni, bár kora reggeltől késő estig meggörnyedve ültek a lélek- és test-ölő fehérnemű varrás mellett, de igen gyakran még e sovány kereset is hiányzott. Csakhamar lehullottak az elfásult, meghidegült arczokról a rózsák, s nemsokára vénleányokká lettek, mindenki által kigúnyolt, szenvedhetetlen vén leányok, kik a naponkinti kétségbeeséssel küzdve voncolják odább az életet. Az emberek szájalommal adnak darab kenyeret, vagy pénzt a mellettök elhaladó koldúsnak, de hideg részvétellel tekintenek egy-egy ilyen szerencsétlen teremtésre, kinek sápadt, lefeszült vonásai összeszorított néma ajka, oly hangosan vádolják nevelési rendszertünket.

Eszébe sem jut egy apának fia számára életmódról nem gondoskodni; 15—20 év lefolyása alatt taníttatja, vagy bármi más életmódra képezteti; — a leányt nem. Eleget találnak két, vagy legjobb eset-

ben három, négy évig taníttatni; de hogy ez idő alatt mire ment alaposan, ez iránt ritkán tesznek kérdést; elküldik leányukat az iskolába anélkül, hogy tudnák, vajjon az a nevelő, kire leányaikat, azok egész jövőjét bízták, valóban nevelő-e, vagy érdekért működő gép, közönséges napszámos-e, vagy csakugyan át van hatva, lelkesedve a nevelés magasztos eszméje által; csak a külfényt tudják megadni: eleget tettek a szülék óhajlásának, hiszen a tudományok különböző ágaiban is bírnak a leánykák ismeretekkel; — jóllehet az minden alapról kivonatból áll; — a szülék kívánalma be van töltve, miután azon a téren hova legtöbb súlyt fektettek, a felületességekben ki vannak elégítve, mert hiszen leányaik esinosan tudnak táncolni, pár idegen nyelvet negélyel eszevgni, a zongorán Székely ábrándjait meglehetősen könnyűséggel billegtetni, és ha mindezekhez még az utolsó párisi divat-lap után, eleganciával is tudnak öltözködni, kétségbe vonhatlan, hogy nevelésük tökéletes. Bizonyval vannak e téren is kivételek, de ha széttekintünk: meggyőződünk róla, mely kevés azok száma! — És vajjon, ha az apai vagyon eltalálna fogyni; — vagy országos változások miatt egyes emberek is kisodortatnának rendes életmódjukból; vagy árvaságra, özvegyiségre jutnak: vagy épen házaseletük válik tűrhetlenné; ekkor mi történik a magára hagyott s ilyen fölületesen csak a csillogó külfénynek nevelt nőkkel?! — — — eh, ki törődik azzal?! Hiszen csak nő!

Kiváló jellem, nagy lelkielő kivántatik ahhoz, hogy egy ilyen elhagyatott nő, a társadalom nyomorú sűpredékévé ne váljék; pedig ha bármire alaposan tanították volna, a mire hajlama volt: hasznos tagjává válhatott volna a társadalomnak; ha gyermekkorában megtanították volna arra, hogy dolgozni nem szégyen, hogy egy ügyes boltosnő, egy derék gazdálkodónő, egy szor-

Örül vigad most Teleky!
Van most dinom dánom,
Nincs már senki Erdélyben, ki
Utja elé álljon.
Nincs előtte Bánffy Dénes
Nincs előtte Beldi,
A ki tetteiért néha
Néha számon kéri.

De ha jó sötét éjszaka
S csendesek a tájak
Emlékei feltámadnak
S látogatni járnak.

Véres árnyak, átkos szavak
Töltik be a termet,
Melyektől a szava elhall,
S a lelke megdermed.
Gyakran látják szellemekkel.
Vini és egy reggel
Ott találják a padlaton
Betört véres fejfel....

Bugyi Pál.

Egy fekete lap Kecskemét város újkori történetéből.

A mult század közepén nemesak Szegeden üldözték a boszorkányokat, hanem Kecskeméten is; a két város közt még az a költsönös viszony is fenállott, hogy Szeged látta el hóhérral Kecskemétet, s Venczel mesternek évenként bőséges aratása volt az utóbbi városban.

A megszilárdult belbéke jólétet, — a jólét társadalmi bűnököt hozott vidékünkre, — a törvény

kezelői pedig népnevelés helyett kegyetlen szigorúsággal akarták az eláradt erkölcsi betegséget elfojtani.

A kurucz-világ után bekövetkezett 50—60 év alatt igen szegény a város levéltára történeti adatokban; a jegyzőkönyvek igen rövid, felületes tartalommal bírnak, elannyira, hogy a kutatónak kielégítése helyett inkább tudvágyát fokozzák: kénytelen annál fogva szemem szedni adatait s türelem fárasztó munkával böngészett apró jegyzetekből kell kikerekíteni a fölvetett tárgyat.

Legtöbb ilyen adatot szolgáltatnak a város számveteli vagy pénztárkezelési könyvei, melyekben mindazon tárgy megemlítetik, mely költségbe került, — s legérdekesebb apró adatokat találunk az akkori anyakönyvekben, melyeket a szent-ferencz-rendi szerzetes atyák kezeltek s kik mintha mindannyian krónikások lettek volna, minden föltűnő, vagy jelentékeny újonságot, mint napi eseményt, az anyakönyv ugyanaz napi rovatában rövid jegyzettel írva hagytak.

Erdősen jellemzik e kort az illetén pénztárkezelési adatok:

1745. jun. 21. Ezen törvényszéken akasztófára ítelt Szelei Péter és Galgóczi Jánosnak felakasztásáért a szegedi hóhérral fizettem 20 frtot.

Item: Illyés Sára házasságtörőnek fejevételitől 10 frtot.

Item: Kolompár Ádám és Szelei Péter gonosztevőknek megkínzásáért 3 forintjával 6 frtot.

1746. sept. 15. tartott törvényszék alkalmatosságával szegedi hóhér Venczelnek, Haluska Tóth Mihály és Borbély Csiri Ferencz fölakasztásáért 10 forintjával; ezeknek megkínzásáért 3 forintjával; Kaszás Antal gyilkosnak fejevételéért, kezének elvágásáért és kerékre való tételeért 15 frt.; nemkülön-

ben Koska János homloka megbillegzéseért 3 forint összesen 44 forint.

1747. máj. 15. Szegedi hóhérral Nagy György fölakasztásáért 10 frt., Liki János megbillegzéséért 3 frt., Nagyfejú Istóknak kínzásáért 3 frt.; nemkülönben Balog Istványnak is megkínzásáért 3 frt.; in summa 19 forint.

És ez így foly évről évre.

Lássuk a következő évtizedet

1756. máj. 31. Szegedi Venczel mesternek fizetem eképen: 1-o. Nagy Miska tolvaj felakasztásáért 10 frt., 2-o. Pintér Jóska tolvaj felakasztásáért 10 frt.; 3-o. Bari András gyilkosnak evrigatiójától (a városból kisépröztetésétől) 3 frt., 4-o. Darabos János fél-kéz-kalmár billegzéséért 3 frt., 5-o. Szeka Szabó János hasonló tolvaj billegzéséért 3 frt., 6-o. Kondás Cseszkó János billegzéséért 3 frt.

Ugyanezen lapon, kilenez sorral alább ezen bejegyzést olvassuk:

„8-a 9-bris 1756. Somogyi András Senátornak, ki város Cassáját meglopta vala, feje elütéséül Venczel mesternek adtam 10 frt. Ugyanezenek 3. grádusig lett torturájaért Venczelnek 3 frt.“

A kecskeméti anyakönyvben pedig 1756-ik évi október 27-ke után, a lap aljára e van beírva:

„Anno 1756. die 8-a Novembris decolatus est quidam Senator — nomine Andreae Somogyi ante Civicam Domum propter furum in Domo Civica commissum.“ *)

E rendkívüli eseményről, fentebbi száraz, rövid és indokolás nélküli, de egymással megegyező két feljegyzésben foglalt adatnál többet már a nép sem

*) 1756-ik év november havának 8-ik napján fejeztetett le egy Somogyi András nevű tanácsnok a városháza előtt, a városházánál elkövetett lopás miatt.

galmas iskolatanitónő, kertész, vagy bármiegyéb, éppen olyan hasznos és szükséges tagja a társadalomnak, mint a legmagasabb rangú hivatalnok, ha a szülők arra ügyelnének: mihez van kedve, hajlama leánykáiknak, s azon a téren képezetnék: bizonyynyal boldogságuk alapját vetnék meg; mert ha valamihez az ember igazán jól ért, megszereti azt annyira, hogy egész életén át kedvvel dolgozza, sőt másokkal is versenyezve tökéletesíti magát benne; érezvén, hogy nem él egészen haszontalanul a világon: életkedvet, lélek ruganyosságot merít a munkából; keresményére önmagával való megalégedéssel tekint: ez az övé, ezt ő szerzte, szeretneinek, környezetének kényelmet, jóllétet szerez általa s másokat boldogítva maga is boldoggá lesz.

— Hozta isten, mondám a már fentebb említett vén leánynak, a mint szobámba lépett, — elkészítette-e kegyed a ruhákat?

— Nem lehetett, kérem, viszonzá, mi alatt két nagy könnyesepp hullott végig a mosolytól rég el szokott arczon; nem készíthettem el, testvérem hosszas mell-betegség után meghalt, boldog lett, most már nem szenved többé!

Hangja elakadt, csak tekintete árulta el, mennyire irigylő az elhalt testvér sorsát, mennyivel boldogabb az, mint ő!

— És kegyed mit teend most? — kérdém szünet mulva.

— Egy távoli rokonomhoz megyek még erre a kis időre, a mi az életből hátra van, mert a sok görnyedt ülés és a bánat az én egészségemnek is végkép megártott; szerencse, hogy nem tart soká, mert nagyon ismerem a kegyelem-kenyeret!

— Kisasszony — mondám néhány nap mulva egy poroszországi gouvernantte ismerősömnek, — hallottam, hogy kegyednek több leány testvére van; egy barátnőmnek kis gyermekei mellé német nőre volna szük-

sége, nem jó volna-e egyik nővérét elhozatni?

— Nem lehet, — viszonzá ismerőm mosolyogva; — egyik nővérem, a legidősb, könyvvivő 1800 frt. fizetéssel; a másik egy posta hivatalt vezet; a harmadik iskolatanitónő 1000 frt. fizetéssel, és a legkisebb a kertészetet tanulja.

Megvagyok győződve, hogy egy józan gondolkodású nő sem óhajtja, mikép ama túlzásig vitt divatos női-emancipáció-féle eszmék valósúljanak, hogy leromboljuk ama természet-szabta korlátokat, melyek a nőt a maga valódi nőiségében megmaradni parancsolják; de lehetetlen, hogy a fentebb említett két példa összehasonlítása ama fájdalmas érzést ne költse lelkünkben: milyen lelki szegények, milyen tehetetlenek vagyunk mi, az úgynevezett közép osztályú magyar nők! Mit óhajtánánk hát forróbban, mint hogy azok, kikre a nők képezetése fölötti fölügyelet bízott, együttesen úgy, mint egyes helyeken, ne hűnyának szemet a külföld példájára; ne felednék, hogy a nő éppen olyan teremtménye Istennek, éppen olyan fényes lelki tulajdonokkal fölrüházott lény, mint a férfi, tehát éppen olyan joggal tarthatna igényt munka-körre, mint a férfi. De, hogy valóban jogot is tarthasson erre a nő: szükséges mindenestre, hogy a leánykák már az iskolában úgy képeztesse, mikép ha később az életben anyagi körülményeik parancsolnák, vagy a lelkükhöz illő támaszt nem találják meg, vagy a sors csapása elvonná azt oldalok mellől: ne essenek kétségbe, hanem tudjanak önjajukra támaszkodva is nyugodni, erős lélekkel nézni szembe az élet küzdelmeivel.

Egy-egy jótékony nő-egylet létre jötté migdig egy lépést biztosít a haladásra, az emelkedésre azon pont felé, hol a szellemi éj, — az előítéletek — sötét fátyola önkényt aláhull.

A kecskeméti nő-egylet megalakulásában

— melynek egyik főczélja: a czélszerű nevelés előmozdítása — egy szebb jövő zálogát látjuk, s éppen ezért kétszeres elismeréssel tartozunk azoknak, kik megértve a korszellem hívó szózatát, hathatós fáradozásaikkal hozták létre az egyletet. Az első lépés nehézségei le vannak küzdve, — nyitva a tér bebizonyítására annak, hogy a fölvilágosodás a haladás eszméjét nem csak ajkainkon, de lelkünkben is hordjuk.

Tatay Karolin.

Fővárosi Levelek.

Pest, Julius 10. 1870.

A közelebbi múlt hét egész lefolyása alatt, folytatódott a törvényhatóságok rendezésére vonatkozó törvényjavaslat általánosságban tárgyalva.

És az általános tárgyalás tíz nap után sincs még befejezve; de még biztosan megjósolni sem lehet: hogy ugyan, a közügymenet érdekében, s a képviselőknek is nagyobb dicsőségére — az általános tárgyalás, annyi és oly hosszú szalmacsépelés és polemizálás után — mikor fog már befejezteni.

De az eszélyes halgatásnak szent lelke nem kívánja a képviselő urakat megszállani. Eleddig három képviselő akadt, a kik dicséretesen és önérettel telve belátván, hogy az általános díkeziozásnak többé értelme nem lehet: a nagy többség kitörő elismerése kíséretében a szőlástól elállottak. Így tön Olgyay Zsigmond, így escelekedtek a többségi pártnak feltűnő tehetőséggel bíró, és haza s a levegőbe beszélni éppen nem szokott tagjai: ifjú Hodossy Imre és Halmosy Endre képviselők. Azonban a nemesen adott példának még eddig a minden áron jól roszul felszólalni vágyó viszketeg esőkönyösen ellene szegült, s követője nem találkozott.

Pedig a józan közvélemény azon erős hitben ringatta magát, hogy valahára a magyar képviselőház tagjai is eltérnek eddig is elég tévesen követett balszokásuktól, s elfogadják és már ez alkalommal érvényesítik a nyugoti consolidált parlamenteknek azon üdvös gyakorlatát, hogy az általános vitánál az elvek támogatására egyesek mint felszólalók pártonkint csak néhányan biztatnak meg, így az üres és hosszan tartó általános tárgyalásokat teljesen mellőzik, s a módosítás és változtatást igénylők nagyobb számban, s tisztán a tárgyhoz tartozó szabatos rövidséggel majdan a részletes vitánál szólalnak fel.

Na de a sok beszédű, hanem kevés dohányú, inkább beszélni, mint átgondoltan escelekedni szerető magyarnak ez még nem természete, és ide ez üdvös változásra fölemelkedni képviselőink még sem kedvet, sem hivatást nem érzének; s még nekik nem elegendő, hogy a heteket igénybe vett

tud; én még gyermek koromban éppen csak ennyit hallottam egy éltés nőrokonostól, a ki látta kis leány korában, midőn a városháza előtti magas verpadon Somogyi András lefejeztetett; annál fogva méltán érdeklődik a múlt század eseményeit ismerni kívánó ember: hogy a különben feledésre méltó büntetési részleteit s azt nyomban követő halálbüntetés okait megtudhassa.

Íjünk tehát egy fekete lapot Kecskemét város újabbkori történetéből s ama sok derék polgár és hűséges tisztviselő közt, kik e város nehéz napjaiban oly sokat tettek, türetek és szenvedtek polgártársaik érdekében, ismerjük meg törpe alakját egy jövevény embernek, a ki tisztí esküjének megtörésével magát hóhér pallosára juttatta, emlékezetét pedig az általa elkövetett büntetthez méltó gyalázat tárgyává tette.

Az ötvenes évtizedben viselt levéltárnoki hivatalom idején, kitarító fáradsággal kerestem a város levéltárában e tárgyra vonatkozó adatokat, — míg elvégre az egész múlt századról fönmaradt, de általában lajstromozatlan büntető iratok nagy halmozásában, a Somogyi András büntető perét sikerült fölfedeznem. E per kezünkbe adja kulcsát a szomorú eseménynek; de Somogyi András származásáról s előéletéről kevés adatot szolgáltat.

A peren kívül azonban egy hivatalos levél fogalmazványa is fennmaradt a levéltárban 1755-ik évi november 20-áról, mely szerint gróf Cziráky József özvegye Barkóczy Borbála, mint a lovas-berényi uradalom birtokosa részéről, három lovas-berényi volt jobbágy Kecskemét városától visszaköveteltetik, — és ezek egyike Somogyi András. — Kecskemét város tanácsa mindháromnak kiadatását megtagadja, nevezetesen pedig Somogyi András irányában következő érvekkel indokol: „ámbar hihetőnek lássék, hogy Somogyi András uram atyja Lovas-Berényben jobbágyi köteles séggel szolgált légyen, mindazáltal

mivel már 1712-ben még gyermek korában onnét a deáki tudományoknak okáért elsőben ide Kecskemétre, innét Debreezenbe elszármazván, — a mint ez előtünk világos igazság, — Lovas-Berényben soha, sem királyi sem földesúri terheket nem viselvén, a Publicumot sem a földesúri just semmiben meg nem sértette, mely is legfőbb fundamentuma volna a törvényes repetitio-nak (visszakövetelésnek), sőt ezelőtt igen feles, 31 s több esztendővel ezen városba visszahoztatván Debreezenből a reform. iskolabeli Rectorságra és azt becsülettel eltöltvén s magát házassági életre adván és itt megtelepedvén, közöttünk minden olyan földesúri impetitiók nélkül békével mindez ideig élt és lakott, és így a praetensa jurisdictiótól, ha szinte valaha volt volna is, akármely törvények szerint emancipáltatott és kimenekedett. Kivált hogy az ott való jurisdictio alól soha semmi jószágot nemcsak el nem hozott, sőt Lovas-Berényben lakó édes atyját egy izben 100, másszor 50 rh. frtal és ez által a mélt. uraságot is alkalmasint megsegítette. Azért miglen a repetens mélt. uraság házáink törvényeivel megegyező földesúri jussát annak rendi módja szerint meg fogja erősíteni, mi ezen okok mellett Somogyi András uramra nézve kívánunk megmaradni.“ — Ez történt Somogyi András halála előtt egy évvel s ebben foglaltatik származásának és előéletének története, mely ugyanazonosítatik a fenyítő perben levő önkéntes vallomás azon kifejezésével, hogy Somogyi előbb iskolamester, azután közönséges lakos s befogatásakor már 18 vagy 19 év óta tanácsbeli volt Kecskeméten.

E hivatalos levél egész szövegéből megtanulhatjuk a mai nemzedék — melynek alig van fogalma egy magyar földesúr hajdani hatalmáról jobbágyai fölött, — mily keserves állapota volt egy magyar jobbágy-nak, az úrbér 1767-ik évi szabályozása előtt, sőt azután is az 1836-ik évi törvények hatálya előtt; megtanulhatjuk elönceit egy szabad községnek, melybe

sokszor a szegény jobbágy földesura üldözése elől menekült, — s a kecskeméti polgár megtanulhatja öseinek a jobbágyi állapot fölötti kedvező helyzetét; de fölvetett tárgyunkhoz ez most nem tartozik.

Somogyi András tehát egy lovas-berényi szegény jobbágy ember fia volt, előbb Kecskeméten, azután Debreezenben folytatta iskoláit s innen 1723-ik év táján tanitónak hozattatott Kecskemétre s néhány év mulva, 1737-ik év körül, mint ügyes tanult ember a városi tanács tagjai közé beválasztott. Ügyességénél s értelmiségénél fogva tisztársai közt kiváló tekintélyben állott, mert a számviteli könyvek igazolása szerint, a város érdekében fölmerült minden jelentékenyebb kiküldetésben szerepelt, sőt végzetes bünténye előtt mintegy 19 évig viselt tanácsnoki hivatalának tartama alatt három izben volt második bíró s akkori gyakorlat szerint ezen állomással kapcsolatban egyszersmind városi pénztárnok. A büntény elkövetésekor már éltés ember lehetett, mivel a bűn-perben s börtönéből írkált leveleiben magát köszvény által kinzott vén embernek nevezi, s ugyanott Fonyó Éva második neje, ifjabb Somogyi András feleséges fia s ennek neje nagykörösi származású Csillag Erzsébet is említettik. Vagyon tekintetben gazdag ugyan nem volt, de tisztességes háztartással bírt: ingatlan vagyona egy ház, egy kert s négy szőlőből állott és a szomszéd Páka pusztában a várostól 100 hold földet tartott haszonbérben; ingóságait 8 jármos ökör, 4 igás ló, 16 darab ménese ló, 293 darab birka, 4 sertés, 6 veremmel gabona, 14 hordó bor, mindennemű gazdasági és igen tisztességes házi eszközök képezték, melyek halála után azonnal lefoglalvatván, a per mellett levő foglalási jegyzőkönyvben elsorolhatnák.

(Folytatása következik.)

osztályüléseknél már mindazon eszméket és érveket többszörösen elmondogatták. — A felszólalók közül e héten nagy hatást és általános elismerést arattak a deákpart részéről: Kerkapolyi pénzügyminister Moecsonyi Sándor által elvei és érvelései ellenében, a szónoklat ismert nagy mestere b. Eötvös közoktatási minister, továbbá különösen feltűnt és üdvösen hatott mindenkire az angol gyakorlati életből merített felszólalásával Rónay Jácint, ügyesen igazolván, hogy ellenzéki képviselőink mennyire szeretnek hivatkozni a szerintük a miénkkel analog angol viszonyokra és institúciókra; holott az életből közelebből nem ismerik, s ha az ottani institúciók nálunk is ép úgy alkalmaztatnának: a mi sajtóságos helyzetünkben aligha köszönnék meg.

Szokott pathossal, és hatásvadászattal szólalt fel az ellenzék részéről Várady Gábor; elég előcsesen és mulattatólag, de szokásos quodlibet módorával Német Albert, s kiváló óvatossággal és észlelyességgel a balközép vezérferfia, Ghiczy Kálmán.

Olvasa meg bárki e jeles férfiúnak körültekintő beszédét, s akaratlanul el kell ismernie: hogy e beszédben foglalt elvek és nézetek szigorú alkalmazásával a törvényhatóságok valószínűleg jobban fognának megszorítani önkormányzatukban, mint a központi bizottság törvényjavaslatával. — Feltűnt még eléggé éles, s a hová addig tartozott — saját pártjával ellentétes felszólalásával Hoffman Pál képviselő. Ellentétes elvei és nézetei harsány tolmácsolásával az ellenzéknek örvendő hatást tett; azonban a többségi pártnál, a meglepetés percén túl — reá és hatáshajhászó felszólalására nem nagysúlyt fektetnek. S valóban nincs is ok reá.

Általánosságban a tárgy teljesen kilevén már merítve a felszólalók, többé kevésbé ismétlésekbe és polemikába merültek. — Ugy látszik: a jóból már az eddigivel megelégedtek.

Adja isten, hogy a közelebbi új hétnek napjai, a kimerített általános tárgyalásra szükségtelemül ne pazarolhassanak el.

Viszonttálálkozás reményében: isten velünk!

r. lev.

Értesítés.

A kecskeméti „Olvasó-kör“ választmánya a f. hó 10-ik napján tartott gyűlésében a kör czéljára és fentartására aláírt részvénytőkék és évi díjak beszedésére nézve az alapszabályok értelmében elhatározta, hogy mivel a részvénytőkék csak is e folyó év folytán szedetnek be, tehát különbség nélkül minden tag az évi díjakat 1870-ik évre is köteles fizetni, és azon tagsági jog, mely az évi díj helyett egy befizetett részvény után minden részvényes tagot illet, 1871. Január 1-ső napján veszi kezdetét; a mondott részvénytőkék és évi díjak befizetésére nézve elhatározta, hogy a részvénytőkék részletekben, az évi díjak pedig egy összegben a folyó Julius hó 15-ik napjától kezdve f. évi November 1-ső napjáig befizettesse-nek, — és nemfizetés esetében az alapszabályokhoz képest bírósági úton is behajtassanak.

Midőn tehát az „Olvasó-kör“ minden tagját erről értesiténem, egyszersmind kötelességszerűleg felhívom, hogy minden tag az 1869. és 1870. évre évenkénti 2 frt. díjakat f. Julius 15-től Octóber 30-ik napjáig — azonkívül a részvényes tagok a részvénytőkének I-ső és II-ik részletét folyó Jul. 31-ik napjáig, — a III-ik részletét f. évi Auguszt. 31-ik napjáig, — a IV-ik részletét f. évi Sept. 30-ik napjáig egyleti pénztárnok Fischer Ferencz úrnál lefizetni sziveskedjenek; — ellenesetben az alapszabályok rendelete fog alkalmazásba vétetni.

Kelt Keckeméten, 1870. Julius 12-ik napján.

Tormássy Mihály,
választm. elnök.

A kecskeméti reformált főtanodai ifjúság által 1870. évi Julius 17-kén idősb ns. Kovács László úr színházában tartandó zárúnnepély műsorozata:

1. Gounod „Faust“ című dalművéből. Előadja a főtanodai zenekar. 2. Elj őseink hazája, Schumanntól. Előadja a főtanodai énekkar. 3. Szavaltat. Előadja Erdélyi Gyula, II-od éves jogász. 4. Hazám bújja, Bondártól. Előadja Boleman Lajos, II-od éves bölesészet-hallgató. 5. Szavaltat. Előadja Kada Elek, I-ső éves jogász. 6. Vigan élünk. Előadja a főtanodai énekkar. 7. Szavaltat. Előadja Keresztes János, III-ad éves jogász. 8. Meyerbeer „Ördög Róbert“ című dalművéből. Előadja a főtanodai zenekar. 9. Szavaltat. Előadja Vámos Dezső, II-od éves böles. hallgató. 10. Népda. Előadja a főtanodai énekkar. 11. Szavaltat. Előadja Kozma László, III-ad éves jogász. 12. Bús magyar, Dobozytól. Előadja a főtanodai zenekar. 13. Marseillaise. Előadja a főtanodai énekkar. 14. Jókai-induló. Előadja a főtanodai zenekar. — Végül a főtanoda torna-terén testgyakorlati mutatványok.

Az 1869/70-iki tanévet befejező ezen zárúnnepélyre a t. cz. szüléket és a tanügy barátait tisztelettel meghívja a reformált főtanoda igazgatósága. — Kezdeté d. u. 5 órakor.

Helybeli újdonságok.

† Szilády Károly a hazai nyomdászok nesztora s köztisztviselőben álló polgártársunk közelebbi napokban következő jelentést boesátott ki:

„Kecskemét 1870. Julius hó. T. cz. Tisztelettel jelentem: mikép életemnek 75-ik, könyvnyomdászai pályámnak pedig 60-ik évén immár túljárva, szükségessé lön egyetlen örökösömet, — 1847. évtől kezdve eddig ugyan mérmőki pályán működött, de a nyomdászai szakmában is magának már kellő ismeretet szerzett — Szilády Lajos fiamat magam mellé nyomdász-társul felvenni; minélfogva eddig magánosan használt Szilády Károly czégemet, felsőbb megerősítés és törvényszéki bejegyzés mellett az 1840.: XVI. tör. ényezikk értelmében „Szilády Károly és Fia“ czégre átváltottattam. Miről midőn szerenesénk volna tisztelt Uraságotat tudósítani: bizalommal kérjük ezen átváltoztatást tudomásul venni és nevünknek saját kezűnkkel tett következő aláírását beesés figyelmére méltatni. Szilády Károly msk. és Fia. Szilády Károly és Fia sk.“

A folyó hónap 1-én 30-ik év óta kitűnő rend

és nagy pontossággal Keckeméten működő nyomdának új czége alatt is a legjobb sikert óhajtjuk.

† **A Kedden** éjjeli holdfogyatkozást a tiszta derültségen teljes szépségében élvezte közönségünknek még 10 órakor ébren levő része. 10 óra után kezdett fogyni, és pont 11 órakor tűnt el a holdról az utolsó fényes kis szélecske, a fénye vesztett hold oly szomorúan nézett alá a tiszta égről a kísérteties homályú földre, mint egy rosszul sikerült szmpadi hold, — mig azután lassanként ismét visszanyerte egész fényét.

† **Műkedvelői előadás.** — A nő-egyletünk által rendezendő műkedvelői előadások jövő szombaton az az jún. 23-án veszik kezdetüket és pedig a „Rosszul örözt leányok“ című darabbal. A nőszerepeket Gyenes Etel, Herczeg Mari, Papp Helén, Hajagos Mari, Tóth Paulin, Tormássy Mari és Tóth Lina kisasszonyok játsszák.

† **A róm. kath. főiskolában** Julius 14. és 15-én, tartattak az érettségi vizsgák; érettségi vizsgára jelentkezett 53 ifjú; kik közül: kiüntetéssel érett 26; egyszerűen érett 25; visszavetttet 2.

† **Városunk határának** jó részén széllel és jéggel vegyes vihar vonult keresztül Julius 10-én d. u., mely útjában sok kárt tett a még nagyrészen lábön álló gabonában; több gazdának fél, némelyeknek $\frac{1}{3}$ részben verte el aratását.

† **Az aratási munkálatok** nagyban folynak: a hirtelen beállott rendkívüli nagyhőség, a gabonát gyorsan megérlelvén, e miatt a napszám is felszökött 1 frt. 60 kr.—2 frtra, de napszamos uraimék még ezen fizetés mellett sem igen akarnak dologra menni. Ily alkalommal nem ártana, ha Horn, vagy Schwarez Gyula urak ellátogatnának az alföldre, és egy kissé tanulmányoznák a mi munkásaink és gazdáink egymás közti viszonyát, s azután perorálnának a munkás kérdésről.

† **A megkezdett aratási munkálatok** folytán gazdáink jó és szép termést reménylenek. Rá is fér már egyszer a keckeméti gazda közönségre is egy kis pénz-mag.

† **Egy szegény ördög** Julius 11-én éjjel felakasztotta magát a börtönben. A fogyasztási adó kezelőnél volt szolgálatban alkalmazva, de onnét több apró csalás miatt, elboesátott — és mint idegen, haza-tolonczoztatás végett záratott be.

† **Egy különben munkás** és jó viseletű iparos polgártársunk Jul. 9-én áldomás alkalmával szokatlanul felöntvén, hazamenet egy bünbarlangba ténferedett, hol becsületesen apróra, és véres foltosra veretett. Nem ártana a kapitányi hivatalnak egy kissé szorosabb korlátok és rendközé szorítani az ily nemes intézeteket.

Tudósítás a keckeméti piacról.

(Alsó-ausztriai mérő szerint.)

1870. évi Julius 12.

Búza 87 fontos 4 frt., 83 fontos 4 frt. 60 kr., Rozs 80 fontos 2 ft. 90 kr. 78 fontos 2 frt. 80 kr., Arpa 74 fontos 2 frt. 90 kr., 68 fontos 2 ft. 80 kr. Zab 2 frt 30 kr., Kukoricza 3 ft. 30 kr., Burgonya 1 ft. 60 kr., Széna mázsája 1 ft. 36 kr., Keményfa öle 13—16 frt. 50 kr., Puhafa öle 7—8 50 kr.

Felelős szerkesztő: **Hornyik János.**

H I R D E T É S E K.

H I R D E T M É N Y.

Sz. kir. Keckemét város törvényhatósága tulajdonához tartozó következő helyeken:

- I. A szentkirályi tölgyes erdőben.
- II. A szentkirályi és szikrai közlegelőekben, s az ezekben levő tölgyes és nyárjas erdőben s a tölgyesi rétben.
- III. A nagy- és kistalfái erdőben.
- IV. A nagy- és kisnyiri erdőben, s az ezekhez tartozó vágó járási legelőben és erdőben.
- V. A monostori legelőben és erdőben, a vadászatot és madarászatot 1870. Jun. 13—247. sz. a. kelt határozatalánál fogva tilalom alá vevén, a fentebb körülírt helyekben a vadászati és madarászati jogot 1870. Jul. 5-től három évi időtartamra haszonbérbe adta.

Emnélfogva mindenki értesítettik, miszerint a fentebbrt területeken a vadászat és madarászat csupán a haszonbérleőknek van megengedve, ezeken kívül mindenkinek a vadászati tilalom alá vett helyeken vadászni és madarászni, vadat úzni s a tilalmas helyeken átvezető útakról letérni, fegyverrel vagy kutyákkal barangolni szigorúan tiltatik.

E tilalom áthágói a mellett, hogy fegyverüket a felügyelettel megbízottaknak megtagadhatatlanul átadni tartoznak, a volt mk. htó. tanács 1865. már. 2-ik 15,377. sz. a. kelt s érvényben levő kibocsátványa, továbbá az 1802. év 24. t. cz. 4. és 5. az 1840. évi 9. t. cz. 15. §§. szerint minden egyes esethnél a költségnek egyszeres, s a vadállományban okozott kárnak kétszeres megtérítésén felül 12 ft. pénzbüntetéssel s végre a tilalom feletti örködéssel megbízottak irányában elkövetett bántalmazás esetében a fentebbrt pénzbüntetésekön kívül, a hivatkozott törvények értelmében börtön büntetéssel is fognak fenytetni.

Kelt keckeméten, 1870-ik év Julius havának 11-ik napján tartott közgyűlésből.

A városi község hatóság által

Hirdetmény.

A páva-útczában néhai Sárközy Lőrincz úr féle ház, kerttel vagy annélkül is kedvező feltételek mellett szabad kézből eladó.

Bővebb tudósítást nyerhetni ugyan ott a háznál, Sárközy kisasszonyoktól.

1—3

Alulirotnak vas- és fűszerüzletébe egy tanuló, ki felsőbb iskolai osztályokat jó bizonyítványokkal végzett, felvétetik.

Gyenes Sándor.

1—3